

Statenmededeling

Onderwerp

Nadere uitwerking realisatie faunapassages

Datum

14 april 2020

Documentnummer

GS: 4651549

PS: 4684379

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

De nadere uitwerking van te realiseren faunapassages

Aanleiding

In de afgelopen dertig jaar is door diverse infrabeheerders werk gemaakt van het ontsnipperen – passeerbaar maken voor fauna – van bestaande infrastructuur (wegen, spoorwegen en waterwegen) in de provincie Noord-Brabant. De betreffende ontsnipperingsprogramma's zijn inmiddels grotendeels afgerond. Ontsnippering van infrastructuur voor fauna is echter nooit klaar. De fauna is dynamisch, zodat zich steeds nieuwe locaties kunnen aandienen waar nieuwe knelpunten ontstaan voor de verspreiding van soorten. Ook in provinciale wegen.

In de afgelopen jaren is de beleidsmatige en juridische verdeling van bestuurlijke verantwoordelijkheden voor het behoud van biodiversiteit sterk gewijzigd. Sinds de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming in 2017 is de provincie beleidsmatig én juridisch verantwoordelijk voor het behoud van biodiversiteit in de provincie. Vanwege die nieuwe verantwoordelijkheden is het aan de provincie Noord-Brabant om in beeld te brengen, en te houden, waar in Brabant een opgave tot ontsnippering bestaat in verband met het behoud van bedreigde soorten. Op basis van de Wet natuurbescherming is de provincie verplicht ontsnipperingsmaatregelen te treffen wanneer de populatieomvang van een soort onder de kritische grens van instandhouding is, of komt. Tevens is de provincie in zijn rol van infrabeheerder verantwoordelijk voor de verkeersveiligheid op provinciale wegen. De voorgestelde ontsnipperingsmaatregelen worden genomen omwille van het voorkomen van aanrijdingen, het voorkomen van dierenleed en voor de instandhouding van soorten.

Brabant kiest voor een slimme en groene mobiliteit. Dat betekent onder andere dat bij de aanleg en onderhoud van infrastructuur er rekening mee wordt gehouden dat groene verbindingen voor planten en dieren niet doorsneden worden, of weer hersteld worden. Om dat goed te kunnen doen is vanuit de perspectieven natuur en mobiliteit in beeld gebracht waar nog knelpunten zitten en welke maatregelen nog nodig zijn. In 2018 is door ons een opdracht verstrekt aan Bureau ZET en Sovon om in [beeld](#) te brengen waar knelpunten zitten en welke faunapassages nog nodig zijn. Niet alleen in provinciale wegen, maar ook in gemeentewegen en rijksinfrastructuur.

Datum

14 april 2020

Documentnummer

GS: 4651549

PS: 4684379

Bij de begrotingsbehandeling op 8 november 2019 hebben uw Staten besloten tot de reservering van € 4.000.000 ten behoeve van het opheffen van de geconstateerde knelpunten in provinciale wegen, gedurende de lopende bestuursperiode. Tevens is besloten om in de periode 2024 tot 2030 nog eens €10.000.000,- te reserveren, welke wordt gedekt uit de verhoging van de motorrijtuigenbelasting.

De uitvoering van dit besluit voor de realisatie van de faunapassages past bij de ambities zoals opgenomen in het nu geldende bestuursakkoord 'Kiezen voor Kwaliteit'. Het huidige college legt dit voorstel aan Provinciale Staten voor in de wetenschap dat het besluit qua inhoud en met betrekking tot het beschikbaar stellen van de benodigde middelen wellicht niet past in het nieuwe bestuursakkoord zoals dat op dit moment tot stand komt.

Deze Statenmededeling geeft inzicht in de aanpak van knelpunten bij provinciale wegen binnen de huidige bestuursperiode. Aan het eind van deze bestuursperiode, als er meer zicht is op de onderhoudsplanning van mobiliteit, zal de aanpak voor 2024 – 2030 worden aangeboden.

Bevoegdheid

Uitvoering van ontsnipperingsmaatregelen is onderdeel van de natuurbeleidsnota Brabant Uitnodigend Groen die in 2012 door uw Staten is vastgesteld. GS zijn bevoegd om hier uitvoering aan te geven. Uw Staten kunnen hiervan kennisnemen op basis van uw controlerende rol.

Kernboodschap

1. *In het huidige provinciale wegennet zijn 158 knelpunten voor fauna geïnventariseerd, die om een oplossing vragen.*

Het gaat om 13 amfibieëntunnels, 110 dassentunnels, 20 grote tunnels voor grotere zoogdieren, 12 overspanningen die hoog over de weg gaan om o.a. vleermuizen en eekhoorns te geleiden, 2 ecoducten en een verhoogde weg.

2. *Met de beschikbare middelen kan een deel van de opgave worden gerealiseerd.*

Door uw Staten is er voor de komende 10 jaar €14.000.000,- gereserveerd voor de nieuwe ontsnipperingsopgave van provinciale wegen. De totale uitvoeringskosten van de benodigde maatregelen worden geraamd op ruim €56.000.000. Door de aanleg van de faunapassages slim te koppelen aan de reguliere onderhoudsplanning van mobiliteit wordt het beschikbare bedrag maximaal benut. Op de voorbereidingskosten wordt zo 20 tot 25% bespaard. Overigens wordt in mobiliteitsprojecten altijd bekeken of er optimalisaties mogelijk zijn ten aanzien van natuur en ontsnippering. Maar er moeten prioriteiten worden gesteld.

Datum

14 april 2020

Documentnummer

GS: 4651549

PS: 4684379

3. *We kiezen voor de kleinere faunapassages en voor de meest kwetsbare soorten.*

Binnen de onderhoudsplanning van mobiliteit is het mogelijk om tot 2024 een groot aantal knelpunten voor soorten aan te pakken. Meer knelpunten dan uit de beschikbare middelen bekostigd kunnen worden. Om een zo groot mogelijk, positief effect voor fauna te krijgen, en om het aantal aanrijdingen zo veel mogelijk te verkleinen, zullen die knelpunten worden aangepakt:

- Die het minst kostbaar zijn in de uitvoering, zodat zoveel mogelijk faunavoorzieningen kunnen worden gerealiseerd. We richten ons op dassentunnels, amfibieëntunnels en overspanningen.
- Die gericht zijn op de meest kwetsbare soorten, zoals kleine marterachtigen, reptielen en minder algemene amfibieën.
- Die het meest toevoegen in de ontsnippering van het provinciale wegennet. Locaties waar geen voorzieningen liggen gaan boven wegen waar al wel veel voorzieningen zijn.

Met een gemiddelde kostprijs van ongeveer € 70.000,- per kleinere faunavoorziening (inclusief alle voorbereidingskosten en beheer en onderhoud) bestaat de verwachting dat op deze wijze minimaal 47 knelpunten kunnen worden opgelost. Deze knelpunten zijn afgestemd tussen natuur en mobiliteit en zijn weergegeven in de bijlage.

4. *Eén grote maatregel; ecopassage de Kempen - Zuid-Willemsvaart*

In 2017 zijn bestuurlijke afspraken gemaakt over gezamenlijke bekostiging van een ecopassage tussen het Brabantse en Limburgse deel van het Kempen-Broek. Een 15 meter brede (natte) onderdoorgang onder de Kempenweg en verbeterde uitreedplaatsen in de Zuid-Willemsvaart moeten gaan zorgen voor de uitwisseling van grote zoogdieren en voor uitwisseling van o.a. amfibieën en reptielen. Brabant draagt 45% bij aan de kosten. Binnen deze bestuursperiode is daarvoor € 879.700,- gereserveerd. Provincie Limburg heeft aangegeven zich ook maximaal in te spannen om financiering te zoeken voor deze verbindingen.

5. *Rijk en gemeenten hebben ook een opgave om faunapassages te realiseren*

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat er ook nog knelpunten zijn in de infrastructuur van andere overheden. De provincie zal de betrokken overheden daarop wijzen en bevorderen dat de benodigde maatregelen door hen worden getroffen. Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat zal daar schriftelijke op worden gewezen.

Gemeenten zullen mede worden gestimuleerd middels de 'Subsidieregeling gemeentewegen' met een jaarlijks budget van € 250.000,-. Sinds 2020 komen alleen knelpunten uit het onderzoek voor subsidie in aanmerking. De middelen die nodig zijn voor de ongeveer 350 gemeentelijke knelpunten wordt geschat op € 36 mln. Bij gemeentes zal de provinciale ontsnipperingsopgave onder de aandacht worden gebracht via het Portefeuillehouders-overleg Duurzame leefomgeving.

Datum

14 april 2020

Documentnummer

GS: 4651549

PS: 4684379

Consequenties

Met de beschikbare middelen kan slechts een klein deel van de noodzakelijke faunapassages worden gerealiseerd. Om de totale opgave bij provinciale wegen te realiseren, en dus te voldoen aan de plicht van GS om, gelet op de populatieomvang van de soorten, op grond van de Wet natuurbescherming ontsnipperingsmaatregelen te treffen, is nog een bedrag nodig van ca. € 42 miljoen.

In deze bestuursperiode is de realisatie van een aantal grote faunabruggen voorzien. Het betreft beekdalbruggen in de nieuwe N69, de passage nabij Dierdonk in de N279, een recroduct in de N261 tussen Tilburg en Loon op Zand, de verhoogde weg over de Beerze in de A58 en een ecoduct nabij Helvoirt in de N65. De financiële bijdrage van de provincie aan deze voorzieningen komt niet ten laste van het beschikbare budget voor ontsnippering.

De knelpunten voor ontsnippering van ecologische verbindingzones (EVZ) in provinciale wegen hebben hoge prioriteit. Door de herziening van de EVZ-opgave zijn deze knelpunten echter nog niet scherp in beeld. Voor zover deze knelpunten niet worden aangepakt door waterschappen (in natte verbindingen), zal de provincie deze zelf moeten oplossen. Ze zullen voorrang krijgen bij de verdeling van de vastgestelde financiële middelen (€ 10 mln.) na 2023.

Knelpunten die binnen deze bestuursperiode niet worden meegenomen bij het groot onderhoud van onze provinciale wegen, komen in principe pas over 10 jaar weer in aanmerking voor realisatie, tijdens de volgende beheer- en onderhoudsronde.

Europese en internationale zaken

Behoud en herstel van biodiversiteit is een internationale en wettelijke verplichting. De provincie is sinds 2012 beleidsverantwoordelijk voor behoud van biodiversiteit in de provincie en draagt daarvoor op basis van de Wet natuurbescherming vanaf 2017 ook juridische verantwoordelijkheid.

Datum

14 april 2020

Documentnummer

GS: 4651549

PS: 4684379

Communicatie

Communicatie over de ontsnipperingsopgave zal worden uitgevoerd via de nieuwsbrief 'Natuur, water en Milieu' en Nature Today. Tijdens de onderhoudstrajecten aan provinciale wegen wordt met het publiek gecommuniceerd via een projectwebsite, nieuwsbrieven, informatie-bijeenkomsten en de PNB-website.

Vervolg

De ontsnipperingsopgave is niet statisch. Door veranderingen in het voorkomen van dieren en populaties kunnen nieuwe knelpunten ontstaan, of juist verdwijnen. De ontwikkeling van knelpunten zal daarom elke 5 jaar worden getoetst (in samenhang met de ecologische verbindingzones).

Bijlagen

Ambitiekaart opheffen knelpunten in provinciale wegen 2020 -2023.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: de heer H.J. van Herk, (06) 52 79 43 01, hvherk@brabant.nl.

Opdrachtnemer: mevrouw M.L. Zwols, (06) 18 30 30 67, mzwols@brabant.nl.